

Sør-Aurdal kommune

Økonomiplan 2009 - 2012

Vedtatt i kommunestyret, sak 082/08 den 18.12.2008

INNHALDSFORTEGNELSE:

1	BAKGRUNNSMATERIALE OG INTRODUKSJON TIL ØKONOMIPLANEN	4
1.1	INNLEDNING.....	4
1.2	GENERELLE MÅLSETTINGER MED HANDLINGSPROGRAMMET.	5
1.3	ØKONOMIPLAN 2008 - 2011.....	5
1.4	ARBEIDSOPPLEGG FOR RULLERINGEN.....	5
2	FORUTSETNINGER FOR PLANPERIODEN 2009 - 2012	6
2.1	GENERELT.....	6
2.2	NASJONALØKONOMISKE FORUTSETNINGER OG OPPLEGGET FOR KOMMUNESEKTOREN.....	6
2.3	VIKTIGE FAKTORER FOR KOMMUNENS RESSURSTILGANG OG RESSURSBRUK.	7
2.3.1	<i>Befolkningsutvikling og bosettingsmønster.</i>	<i>7</i>
2.3.2	<i>Den generelle økonomiske politikk.....</i>	<i>7</i>
2.3.3	<i>Statlige bestemmelser.</i>	<i>7</i>
2.4	DRIFTSTILPASNING 2008 - 2011.	8
2.5	NÆRMERE OM UTGIFTER.....	8
2.6	NÆRMERE OM INNTEKTER.	8
2.6.1	<i>Generelt.....</i>	<i>8</i>
2.6.2	<i>Salgs- og leieinntekter, avgifter og gebyrer.</i>	<i>9</i>
2.6.3	<i>Overføring/tilskudd.</i>	<i>9</i>
2.6.4	<i>Skatter m.v.....</i>	<i>9</i>
2.7	ØKONOMISK STATUS.....	9
2.8	OMSTILLING OG UTVIKLING.....	10
2.9	ØKONOMISKE RAMMER FOR ØKONOMIPLANPERIODEN.....	10
3	FORSLAG TIL TILTAK I HANDLINGSPROGRAMMET - SAMMENDRAG	12
3.1	INNLEDNING.....	12
3.2	SAMMENDRAG AV INNSPILL VEDR. SENTRALADMINISTRASJON.....	12
3.3	SAMMENDRAG AV INNSPILL VEDR. BARNEHAGE/SKOLE.	12
3.4	SAMMENDRAG AV INNSPILL VEDR. HELSE/SOSIAL.	12
3.5	SAMMENDRAG AV INNSPILL VEDR. PLAN/NÆRING/UTBYGGING.	13
3.6	SAMMENDRAG AV INNSPILL VEDR. KIRKELIG FELLESRÅD (FRA TIDLIGERE).	13
4	HANDLINGSPLAN FOR PSYKISK HELSE.....	14
4.1	EKSISTERENDE OG NYE DRIFTSTILTAK 2008 - 2012.....	14
5	ØKONOMIPLANENS TILTAKSDEL.....	19
5.1	HOVEDKOMMENTAR.....	19
5.2	SENTRALADMINISTRASJONEN.	19
5.3	BARNEHAGE/SKOLE.	20
5.4	HELSE/SOSIAL.....	21
5.5	PLAN/NÆRING/UTBYGGING.	21
5.6	SAMLET OVERSIKT OVER NYE TILTAK	23
5.7	FINANSIERING.....	23
5.8	UTVIKLING AV RENTE- OG AVDRAGSBELASTNING.....	24
6	ENDELIG BUDSJETTOVERSIKT (DRIFT)	25

1 BAKGRUNNSMATERIALE OG INTRODUKSJON TIL ØKONOMIPLANEN

1.1 Innledning

Rådmannen fremlegger økonomiplanforslag for Sør-Aurdal kommune for perioden 2009 - 2012; utarbeidet i integrert prosess med årsbudsjettet. Rådmannens forslag til årsbudsjett (2009) bygger på det første året i økonomiplanperioden.

Kommunelovens § 44 om økonomiplanen er uttømmende, slik at det ikke lenger er egen forskrift som regulerer arbeidet. Lovparagrafen tas inn i sin helhet, til orientering:

§ 44. *Økonomiplan.*

1. Kommunestyret og fylkestinget skal en gang i året vedta en rullerende økonomiplan.
2. Økonomiplanen skal omfatte minst de fire neste budsjettår.
3. Økonomiplanen skal omfatte hele kommunens eller fylkeskommunens virksomhet og gi en realistisk oversikt over sannsynlige inntekter, forventede utgifter og prioriterte oppgaver i planperioden. Planen skal være satt opp på en oversiktlig måte.
4. I økonomiplanen skal det for hvert enkelt år økonomiplanen omfatter anvises dekning for de utgifter og oppgaver som er ført opp, jf. § 46 nr. 6.
5. Planer som omfatter avgrensede deler av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet, skal integreres i økonomiplanleggingen og bruken av midler innarbeides i planen.
6. Kommunestyret og fylkestinget vedtar selv økonomiplanen og endringer i denne. Vedtaket treffes på grunnlag av innstilling fra formannskapet eller fylkesutvalget. Ved parlamentarisk styreform skal rådet avgi innstilling som nevnt.
7. Innstillingen til økonomiplan, med de forslag til vedtak som foreligger, skal legges ut til alminnelig ettersyn minst 14 dager før den behandles i kommunestyret eller fylkestinget. Dette gjelder likevel ikke ved innstilling som gjelder endringer i økonomiplanen.
8. Økonomiplanen og endringer i denne oversendes departementet til orientering.

Det er et rettslig krav at økonomiplanen skal være realistisk, alle inntekter og utgifter skal være med. Driftsresultatet skal hvert år være tilstrekkelig til å dekke renter, avdrag og nødvendige avsetninger.

Planer som omfatter deler av virksomheten skal integreres i økonomiplanleggingen (eks. lovpålagte sektorplaner, eller delplan for å utløse statstilskudd).

Kommunen står fritt til å avgjøre graden av samordning med kommuneplanen, samtidig som økonomiplanen skal være en rettesnor for årsbudsjettet.

Til grunn for utarbeidelsen av denne økonomiplanen ligger de folkevalgtes styringssignaler, en oppdatert vurdering av ulike forutsetninger (jfr del II) og en betraktning av historiske data fra bl.a. sist avlagte årsmelding og regnskapsanalyse.

1.2 Generelle målsettinger med handlingsprogrammet.

Økonomiplanen skal være et hjelpemiddel til å planlegge gjennomføringen av målsatte oppgaver. Det er viktig at kommunen en gang i året gjennomdrøfter de økonomiske forutsetninger for de nærmeste år og staker ut en kurs med definerte satsningsområder basert på en helhetsoppfatning av økonomiske forutsetninger. Handlingsprogrammet i økonomiplanen bør bygge på de prioriteringer som gis i kommuneplanens handlingsprogram. Kommuneplanens samfunnsdel ble egengodkjent av kommunestyret den 19. juni 2008.

Økonomiplanen skal vise de økonomiske konsekvenser av nye prosjekter. Det dokument som kommunestyret vedtar, er grunnlaget for arbeidet med neste års budsjett. Økonomiplanen skal gi en samlet oversikt over nye tiltak som foreslås i perioden; samordnet med øvrig planverk.

De sentrale myndigheter vil dessuten få kjennskap til økonomi og utbyggingsbehov med økonomiplanen som grunnlagsmateriale.

1.3 Økonomiplan 2008 - 2011.

Kommunestyret vedtok forrige økonomiplan (2008 - 2011) i møte 13. desember 2007 ved k.sak 086/07, som retningsgivende for virksomheten.

1.4 Arbeidsopplegg for rulleringen.

Økonomiplanen er utarbeidet i en integrert prosess med årsbudsjettet.

Rådmannens budsjetttrundskriv av 02.10.08 ga forutsetninger for arbeidet med økonomiplan og årsbudsjett. Formannskapet har gitt foreløpige budsjetttrammer i sak 16.09.08, og endelige budsjetttrammer og forutsetninger for økonomiplanen er gitt i kommunestyret 13.11.08. Administrasjonen har arbeidet med økonomiplanen parallelt med årsbudsjettet, og har forsøkt å tilpasse arbeidet til de sentrale forutsetninger som er fastlagt gjennom Stortingets budsjettbehandling.

Rådmannen har bearbeidet forslaget til et opplegg sett utfra en vurdert økonomisk handlefrihet. Det er lagt til grunn at resultatet fra driftstilpasningsprosessen følger føringene fra kommunestyrets vedtak 19.06.08, slik at det i rådmannens forslag er forutsatt innsparinger i driften tilsvarende 16 mill. kroner. I dette er det også beregnet økte midler til kompetanseheving og vedlikehold av kommunens bygninger.

Forslaget til økonomiplan legges frem for formannskapet og kommunestyret henholdsvis 2. og 18. desember. Derved vil kommunelovens krav om minst 14 dagers utlegging (av formannskapets innstilling) til alminnelig ettersyn, kunne overholdes.

2 FORUTSETNINGER FOR PLANPERIODEN 2009 - 2012

2.1 Generelt.

Økonomiplanen utarbeides med bakgrunn i dagens kjente forutsetninger. Faktorer som er særlig bestemmende for utviklingen er statens politikk overfor kommunesektoren, herunder skattepolitikken og overføringene.

2.2 Nasjonaløkonomiske forutsetninger og opplegget for kommunesektoren.

Fra Regjeringens forslag til statsbudsjett siteres:

Regjeringen vil føre en politikk som bygger på rettferdighet og fellesskap. Med utgangspunkt i den nordiske modellen vil Regjeringen fornye og utvikle de offentlige velferdsordningene og bidra til et arbeidsliv der alle kan delta. Regjeringen vil legge til rette for økt verdiskaping og utvikling i hele landet innenfor rammer som sikrer at kommende generasjoner muligheter for å dekke sine behov ikke undergraves. En slik bærekraftig utvikling krever en ansvarlig politikk med vekt på natur- og miljøhensyn, en langsiktig forvaltning av nasjonalformuen, et opprettholdbart pensjonssystem og en sterk offentlig sektor. Full sysselsetting og lav arbeidsledighet er et hovedmål i den økonomiske politikken.

Det er veksten i fastlandsøkonomien som betyr mest for velferdsutviklingen i Norge. Selv om petroleumsinntektene setter Norge i en gunstigere situasjon enn mange andre land, kan disse inntektene over tid kun gi et begrenset bidrag til vår samlede velferd. I den økonomiske politikken legges det derfor vekt på å fremme verdiskaping og produktivitet både i offentlig og privat sektor. En hovedutfordring for den økonomiske politikken er å opprettholde og helst øke arbeidskraftpotensialet. For å legge til rette for en slik utvikling vil Regjeringen bygge videre på den nordiske modellen, med godt utbygde og universelle velferdsordninger, nært samarbeid med partene i arbeidslivet og en konkurransedyktig privat sektor.

Regjeringen følger retningslinjene for en forsvarlig, gradvis innfasing av petroleumsinntektene i økonomien som Stortinget har sluttet seg til. Den økonomiske politikken skal bidra til en stabil utvikling i produksjon og sysselsetting. Retningslinjene for pengepolitikken innebærer at Norges Banks rentesetting skal rettes inn mot lav og stabil inflasjon. På kort og mellomlang sikt skal hensynet til lav og stabil inflasjon veies opp mot hensynet til stabilitet i produksjon og sysselsetting. Budsjett- og pengepolitikken må virke sammen for å bidra til målet om en stabil utvikling i norsk økonomi.

Regjeringen legger stor vekt på å videreføre det inntektspolitiske samarbeidet. Et hovedformål med det inntektspolitiske samarbeidet er å bidra til at kostnadsveksten i Norge ikke kommer ut av kurs i forhold til utviklingen hos våre handelspartnere. Gjennomføringen av inntektsoppgjørene er partenes ansvar.

Det som gir frihet til egne disponeringer og til å endre aktiviteten, er særlig størrelsen på skatteinntektene og rammetilskuddet gjennom inntektssystemet som utgjør den vesentlige del av de statlige overføringene.

2.3 Viktige faktorer for kommunens ressurstilgang og ressursbruk.

2.3.1 Befolkningsutvikling og bosettingsmønster.

Befolkningsutviklingen og særlig endringer i aldersstrukturen, vil ha betydning for både drifts- og investeringssiden i budsjettet. Tjenestetilbudet må avpasses etter befolkningssammensetningen, og inntektssiden avhenger også av dette. Befolkningsutviklingen og bosettingsmønsteret vil være av grunnleggende betydning for planleggingen av infrastrukturen.

Folketallet har i flere år hatt synkende tendens på grunn av negativ naturlig tilvekst, mens varierende grad av innflytting og utflytting kan gi store utslag i enkelte år. Etter 3. kvartal 2008 er utviklingen for Sør-Aurdal stabil, med samme antall innbyggere som ved årsskiftet.

2.3.2 Den generelle økonomiske politikk.

Den generelle økonomiske utvikling og den økonomiske politikk vil få virkninger på kommunens økonomi. Av sentrale elementer nevnes:

- * Pris- og lønnsutvikling
- * Kredittpolitikk (lånebetingelser/-muligheter)
- * Renteutvikling
- * Skattenivå
- * Avgiftspolitik
- * Fordelingspolitikk (inntektssystem)
- * Lokaliseringspolitikk (sentralisering/desentralisering)

2.3.3 Statlige bestemmelser.

Bestemmelser om overføringene fra staten er avgjørende. Dette vil gjelde endringer i inntektssystemet og selve fastsettelsen av de årlige statstilskudd og øremerkede tilskuddsordninger. Øremerkede tilskudd er gjerne beheftet med egenandelskrav og fungerer således kostnadsfremmende samtidig som de i praksis reduserer antallet frihetsgrader i det kommunale selvstyret. Endringer vedrørende ansvarsfordeling i forvaltningen må påregnes.

Fordelingen av rammetilskudd skjer gjennom inntektssystemet. Inntektssystemet har de siste årene gjennomgått en rekke endringer, noe som har gjort økonomiplanleggingen usikker. Inntektsutjevningen er en del av inntektssystemet, og består enkelt sagt i at forskjellene i skatteinntekter mellom kommunene jevnes ut gjennom rammetilskuddet. Størrelsen på inntektsutjevningen er avhengig av utviklingen i den gjennomsnittlige skatteinngangen, og er dermed ikke mulig å beregne eksakt på forhånd, men det totale inntektsnivået på skatt og rammetilskudd blir beregnet i tilknytning til statsbudsjettet.

Stoltenberg-regjeringen har varslet en generell opptrapping i overføringene til kommunesektoren i løpet av stortingsperioden. Dette er medvirkende til grunnlaget for en forholdsvis positiv utvikling i økonomiplanperioden.

2.4 Driftstilpasning 2008 - 2011.

Kommunestyret vedtok den 19. juni 2008 en generell reduksjon i kommunens driftsutgifter med i alt 16. mill. kroner innen 2011. I rammene for økonomiplanperioden er dette fordelt med 5 mill. kr. i 2009, 5,5 mill. kr. i 2010 og 5,5 mill. kr. i 2011. Samtidig er det i 2010 og 2011 forutsatt økte midler til kompetanseheving og vedlikehold av kommunens bygninger. Dette er forutsatt økt med ca. 2,5 mill. kr. i 2010 og ca. 5 mill. kr. i 2011. Med disse forutsetningene klarer kommunen å gjenvinne handlefriheten ved å oppnå positivt netto driftsresultat tilsvarende fra 2,4 % til 3,2 % av sum driftsinntekter.

Uten denne tilpasningen vil underbalansen bli ca. 9 mill. kr. årlig, derfor er det avgjørende at dette kan iverksettes raskt.

2.5 Nærmere om utgifter.

Sammensetningen av utgiftene (artsinndeling) fremgår av de økonomiske oversiktene i årsbudsjettet. De bundne utgiftene påvirkes særlig av faktorene lønninger og priser, samt renter og avdrag. Fra statlig side er det lagt til grunn en gjennomsnittlig lønnsvekst fra 2008 til 2009 på om lag 5 % hvilket er noe høyere enn forventet prisstigning (3,6 %).

Kommunens beregnede samlede rente- og avdragbelastning er størst i 2011 med ca. 13,8 millioner kroner. Kommunen har pr. i dag omtrent 14 % av sin låneportefølje i Husbanken, 52 % i avtalebanken (sertifikater og nedbetalingslån), og resten i Kommunalbanken og Kommunekreditt. Kommunens bankavtale er gunstig, særlig så lenge totale lån og innskudd innen avtalen ligger noenlunde likt. I praksis medfører avtalen lik lånerente og innskuddsrente for den delen av finansporteføljen som er sammenfallende i bankavtalen, og er besparende samtidig som renterisikoen blir minimal. Vel halvparten av lånegjelden har nå fast rente med ulike rentebindingsperioder.

2.6 Nærmere om inntekter.

2.6.1 Generelt.

Kommunens inntekter kan inndeles i følgende hovedgrupper:

- Salgs- og leieinntekter, avgifter og gebyrer
- Overføringer/tilskudd (inklusive renteinntekter)
- Skatter m.v. (inklusive regulerings- og konsesjonsavgifter)

2.6.2 Salgs- og leieinntekter, avgifter og gebyrer.

Leieinntektene omfatter utleie av lokaler i kommunehuset og kommunale boliger, samt botilbud for eldre og funksjonshemmede. Salgsinntekter er betaling for kommunale ytelser. En har avgifter/egenbetaling på de fleste tjenesteområder.

2.6.3 Overføringer/tilskudd.

Her innregnes overføringer fra stat og trygdeforvaltning, d.v.s. rammeoverføringer, øremerkede tilskudd, refusjon sykepenger fra trygdeforvaltning, renteinntekter o.l. Inntektssystemet er et system for fordeling av rammetilskudd til kommuner og fylkeskommuner, og er utformet med sikte på både inntektsutjevning (jevne ut ulikhet i gjennomsnittlig skatteinntekt pr. innbygger) og utgiftsutjevning (jevne ut kostnadsulikheter som er forbundet med å gi et likt kommunalt tilbud i ulike deler av landet).

Tilskuddet gjennom systemet og skjønnstilskudd gis som et samlet rammetilskudd, uten andre bindinger enn de som følger av lover og regler.

2.6.4 Skatter m.v..

Her innregnes skatt på formue, inntekt og eiendom, samt regulerings- og konsesjonsavgifter.

Regulerings- og konsesjonsavgifter skal bindes til fond og disponeres i henhold til vedtekter for næringsfondet.

Fra 2005 til 2008 har en del av selskapsskatten tilfalt kommunen. Nå er dette igjen endret, slik at all selskapsskatt fra 2009 er statlig.

Skattene påvirkes særlig av faktorer som:

- * Statens skattepolitikk
- * Befolkningsutviklingen
- * Sysselsettingen
- * Næringsstruktur/tiltaksarbeid

Sør-Aurdal har utskrevet eiendomsskatt for verker og bruk etter høyeste skattesats; 7 %. Det er også innført eiendomsskatt i Bagn tettsted. I økonomiplanperioden er det lagt inn forutsetninger om fortsatt økte inntekter fra eiendomsskatt, da særlig fra verker og bruk som har sin forretningsadresse utenfor Sør-Aurdal kommune. Med den størrelsen disse inntektene er forutsatt å få i årene framover er de av vesentlig betydning for at vi skal kunne opprettholde dagens tjenestenivå.

2.7 Økonomisk status.

Driftsresultatet på løpende utgifter og inntekter for regnskapsåret 2007 viser et netto driftsunderskudd på ca. 8,3 mill. kr. før disposisjoner til investeringer, avsetninger og

overføringer (ubrukte midler). Etter årsoppgjørdisposisjoner var det i 2007 et regnskapsmessig merforbruk (underskudd) på 3,75 mill. kr.

Noen sentrale størrelser nevnes, slik de er forventet utfra årsbudsjett 2008 sine forutsetninger, etter kommunestyrets vedtak:

Antatt fondskapital pr.	31.12.08:	kr	18.166.000
Antatt lånegjeld pr.	31.12.08:	kr	133.873.000
Antatt lånegjeld pr.	31.12.09:	kr	138.483.000
Garantiansvar pr.	31.12.07:	kr	3.389.000

2.8 Omstilling og utvikling.

Sør-Aurdal kommune er en organisasjon som stadig må tilpasse seg de skiftende forutsetninger og rammebetingelser. Gjennom den foretatte omorganiseringen i 1994 og 1995 ble grunnlaget lagt for dagens struktur. Dette er fulgt opp med en tilpasning av organisasjonen i 2003 og 2006, slik at en såkalt "flat struktur" nå er mer rendyrket. Gjennom denne tilpasningen er kravene til tjenestelederne økt, samtidig som rådmannens ledergruppe er omstrukturert.

Det vises til omtalen i pkt. 2.4 om driftstilpasningsprosessen. Det er svært krevende arbeid som på forskjellig vis berører hele organisasjonen. Det er ikke til å unngå at noen føler uro for de endringene som må komme, selv om kommunestyret har gitt jobbgaranti for alle fast ansatte. Mange ansatte er direkte involvert i prosessen nå og i forhold til de virkninger den vil ha på litt lenger sikt. Forhåpentligvis vil kommunestyrets vedtak i januar/februar 2009 gi klare retningslinjer for gjennomføringen av driftstilpasningene i årene framover.

Økonomistyringen i hele organisasjonen er fortsatt en prioritert oppgave. Ny internkontoplan tilpasset statlige rapporteringskrav (KOSTRA) er tatt i bruk og utvikles fortløpende. Kommunen har rapportert økonomi- og tjenstedata etter nye forskrifter fra og med regnskapsåret 1999. Fra 2001 følger alle kommuner de nye forskriftene. Kommunestyret har vedtatt en overordnet finansstrategi, som gir mulighet til å vurdere ulike plasseringsalternativer for evt. overskuddslikviditet og langsiktige fondsmidler. Denne er revidert og tilpasset de nye forskriftene til kommunelovens økonomibestemmelser.

2.9 Økonomiske rammer for økonomiplanperioden.

I årsbudsjett for 2009 er det etter rådmannens forslag forutsatt overføring fra drift til investeringsregnskapet med i alt kr. 2.592.000. Muligheten for å overføre driftsmidler til investeringsformål sier noe om kommunens handlefrihet.

Det er 2009-budsjettet som danner basis for hele økonomiplanperioden. Det medfører at de stramme rammene gjelder også for resten av økonomiplanperioden, samtidig som det forutsettes ytterligere innstramminger i 2010 og 2011. Framskrivningen av rådmannens forslag viser at det

blir positivt netto driftsresultat i hele økonomiplanperioden, jfr. oversikt side 23.
Konsekvensene av foreslåtte låneopptak i perioden er innarbeidet.

Inntektsforutsetningene er basert på forslaget til statsbudsjett, framskrevet med en årlig vekst på ca. 4,5 % samlet for skatt og rammetilskudd. Etter forutsetningene knyttet til driftstilpasningsprosessen reduseres utgiftsrammen i 2010 og 2011 med 5,5 mill. kr. årlig (dette synliggjøres på lønn og sosiale utgifter). Samtidig økes utgiftene til kompetanseheving og vedlikehold med ca. 2,5 mill. kr. i 2010 og ca. 5 mill. kr. i 2011 (dette synliggjøres på kjøp av varer og tjenester).

3 FORSLAG TIL TILTAK I HANDLINGSPROGRAMMET - SAMMENDRAG

3.1 Innledning

Nedenunder gis en sammendradd oversikt over de tiltak (over kr. 100.000) det er gitt innspill om til økonomiplanen. I og med at årsbudsjett utgjør første år i økonomiplanen, vil innspillene også favne forslag som er inntatt i årsbudsjettet; dokumentene må derfor sammenholdes. Det er innspill både fra politisk og administrativt hold som er inntatt i oppstillingene (videreføring fra tidligere år).

3.2 Sammendrag av innspill vedr. sentraladministrasjon.

- Felles IKT-løsninger for valdreskommunene, videreutvikling.
- Servicetorg for kommunale servicefunksjoner videreføres.
- Oppfølging idrettens anleggsplan (driftsprosjekt).
- Utbygging av bredbånd, dekning for hele kommunen.

3.3 Sammendrag av innspill vedr. barnehage/skole.

- Rehabilitering Sør-Aurdal Ungdomsskole. Første trinn er fullført. C-blokken gjenstår.
- Solskjerming ved SAUS, glasshuset.
- Bagn skule, heis/tilpasning.
- IKT-plan for skolene, gjennomføring.
- Hedalen skole, nytt tak.
- Fullføre innkjøp av lærebøker etter K2006 (drift).

3.4 Sammendrag av innspill vedr. helse/sosial.

- Tingvolltoppen, utvidelse verksted – nødvendig for å tilpasse lokalene til flere brukere.
- Rehabilitering/ombygging av Hedalsheimen (den eldste delen).
- Boliger for brukere innen miljøarbeidertjenesten/psykiatri.
- Oppgradering av lokaler for legetjenesten.
- Solskjerming ved omsorgsboligene i Reinli.
- Tilpasninger ved omsorgsboligene i Begnadalen.
- Oppgradering av helsestasjonen i Bagn.

3.5 Sammenheng av innspill vedr. plan/næring/utbygging.

- Vedlikehold ved Tingvoll (utvendig beising, overhaling av ventilasjonsanlegg, ENØK-tiltak), oppgradering av utgangsdørene for å lette tilgjengeligheten for bl.a. rullestolbrukere.
- Gjennomføring av arbeidet med geodataplan.
- GIS-samarbeid i Valdres (drift)
- Vann og avløp, jfr. handlingsplanene i vedtatte hovedplaner for vann og avløp.
 - herunder fullføring av Gulsrud vannverk, Leirskogen vannverk – hygienisk barriere nr. 2, UV-anlegg/overvåking ved Tollefsrud vannverk.
 - avløp, herunder ristgodskvern ved Bagn renseanlegg, sentrifuge for avvanning av slam ved Bagn renseanlegg, utskifting av kloakkledning på Fossvang, utskifting av kloakkpumper i Søre Voll-feltet og Begna boligfelt.
- Opprusting kommunale veier.
- Vedlikehold av realkapitalen.
- Trafikksikkerhetstiltak.
- Hedalen vannverk.
- Brannforebygging ved kommunale bygg.
- Opplæring brannmannskaper (drift).
- Ferist Austsidevegen.
- Utbedring av Leitebrua.

3.6 Sammenheng av innspill vedr. kirkelig fellesråd (fra tidligere).

- Fullføre tilbygg i Reinli.
- Utvidelse av Kyrkjestugu på Leirskogen.
- Nytt oppvarmingssystem Leirskogen.
- Sprinkleranlegg museum og tekn. rom, Hedalen.

4 HANDLINGSPLAN FOR PSYKISK HELSE.

4.1 Eksisterende og nye driftstiltak 2008 - 2012.

For en mer detaljert beskrivelse av de ulike tiltakene /områdene, vises det til de ulike kapitlene i plan for psykisk helsearbeid.

Alle kapitlene inneholder tiltak for både voksne, barn og unge, det er derfor vanskelig å splitte opp tiltakene som i oppstillingen nedenfor. I tiltak for barn/ unge er det kun stillingsressursene som er satt inn i tabellen. Også tiltak for voksne, hvor størstedelen av driftsutgiftene er innbakt, rettes mot barn og unge.

Det holdes igjen litt midler, da vi ikke vet om eller hvor mange som vil ta videreutdanning i psykisk helsearbeid/psykososialt arbeid for barn og unge, ledelse i nettverksmøter, eller annen relevant kompetanseheving. Videre vurderer vi behovet for støttekontakt/aktiviteter framover. Det er verdt å merke seg at kommunen i denne planen har en satsing på barn og unge på 25 %.

Tiltak/tjenester (1000 kr og i årsverk)	Vedtatt budsjett 2008	2009	2010	2011	2012
Generelle tiltak <i>Kap. 1 Fremme psykisk helse og forebygge psykiske lidelser</i> Psyko-sosiale forhold som tema i kommunal planlegging og tjenestetilbud Synliggjøre det kommunale tjenestetilbudet, informasjons-materiell Brukermedvirkning se kap 2 Kompetanseøkning hos ansatte se kap. 10 Tverrfaglig samarbeid og arenaer Foreldreveiledning/helseopplysning individuelt og i gruppe, foreldreforberedende kurs og samlivskurs. Undervisning/helseopplysning i klasser/grupper for elever, evt. foreldre Mer fokus og kapasitet til "åpen dør" i helsestasjons-skolehelsetjenesten og andre helse-sosialtjenester Fortsettelse forebyggende arbeid i/med barnehager og skole og med elever, forsatte og andre Utvikle gruppetilbud, nettverks- og familiemøter som arbeidsform Sette inn forebyggende tiltak Arbeide med inkludering, kultur og fritidsaktiviteter, møtesteder for ungdom Lavterskeltilbud og oppsøkende virksomhet Videreføre stilling som ungdomskontakt se kap 9 Styrke helsestasjons- og skolehelsetjenesten se kap 9 <i>Kap.2 Brukermedvirkning - brukerstyring</i> Opprette brukerråd Forts. konferanser Bruke tilbakemeldinger i planlegging, gi tilbakemelding	60	60	60	60	60

Tiltak/tjenester (1000 kr og i årsverk)	Vedtatt budsjett 2008	2009	2010	2011	2012
Gjennomføre planlagte bruker undersøkelser Brukere tas med i utvikling og evaluering Fortsette samarbeid/yte støtte til nevnte brukerorg. og tiltak Bidra til å spre informasjon Invitere LPP Fortsette/videreutvikle brukermedvirkning i daglig arbeid Gi brukeren nødvendig bistand i dette Bruke nettverksmøter/Familiemøter mer Gi flere gruppetilbud i alle tjenester Utvikle/støtte brukerstyrte aktiviteter, se kap.5 Gi informasjon være hjelper i systemet (også for barn /unge) <i>Kap. 10 Kompetansehevende tiltak</i> Evaluering Evaluering med brukerne. Veiledning Undervisning/kurs Samarbeid. Hospitering Samle faglitteratur på biblioteket Legge til rette for at ansatte skaffer seg fagkompetanse Utarbeide plan for kompetanseheving: *flere med formell kompetanse i psykisk helsearbeid og psykososialt arbeid blant barn og unge *flere med formell kompetanse i ledelse av nettverksmøter * delta i satsingsprogram i å utvikle verktøy for i identifisere barn i risikogrupper Samarbeid regionalt om kompetanseheving og søknader om midler Felles basiskompetanse, Holdninger, etikk m.v.					
Tiltak for voksne <i>Kap. 3 Behandling, individuell, gruppe- og nettverksbasert</i> Gode rutiner for arbeid med individuelle planer Alle med rett til plan blir tilbudt det Ansvarsgrupper, tverrfaglig samarbeid Samarb. Spes.helsetj. Koordinering Individuell samtalebehandling Administrere medikamenter Gruppetilbud Nettverksmøter Familiemøter Lett tilgjengelige lavterskeltilbud Å bidra til at mennesker i krise får nødvendig hjelp Tilstrekkelig personell med videreutdanning i psyk. helsearbeid og psykososialt arbeid blant barn og unge Sikre omsorg for langtids-syke	2432	2564	2621	2680	2740

Tiltak/tjenester (1000 kr og i årsverk)	Vedtatt budsjett 2008	2009	2010	2011	2012
<i>Kap. 4 Bolig og bistand i bolig - økonomi</i> Planlegge, bygge omsorgs/treningsboliger i Bagn Bruke/omdisponere omsorgs-boliger, evt. andre kom. boliger. Vurdere initiativ i.f.t. boligbygging selveier/leie tilbud Utrede behov for bistand Utarbeidelse av individuelle planer Bistand økonomi, gjeldsrådgivning Botrening/boveiledning Hjemmehjelp Miljøarbeiderstilling 80% 2008 v/psyk. helsearbeid <i>Kap. 5. Arbeid – opplæring - aktivitet</i> Bidra til gode tilbud og godt samarbeid. Fange opp unge/familier med sammensatte behov Individuell tilretteleggelse Bidra ved samarbeid med NAV Utrede tilgjengeligheten til og behovet for lokale tilrettelagte arbeidsplasser Etablere individuelt tilrettelagte tilbud. Bruke biblioteket Tilrettelegge for flere aktiviteter, spesielt for menn Tilbud for grupper Trening husarbeid Forts. tilbud til brukere som trenger små miljøer, skjerming Mobilisere brukerne til å utvikle bruker-styrte aktiviteter som medfører økt åpningstid også i helger Fleksibel bruk av miljøpersonell Forts. drift av bil/leasingbil <i>Kap. 6 Kultur og helse – sosialt nettverk</i> Vurdere å øke tilbudet om støttekontakt. Kurs og veiledning for støttekontakter Stimulere til deltakelse og integrering i eksisterende kulturliv Bruke biblioteket Ansatte, brukere og støttekontakter samarbeider om ferier, turer og sammenkomster Bruke dagsenter som utgangspunkt for sosiale/kulturelle fritidsaktiviteter på kveldstid og i helger Brukerstyrte aktiviteter Svømming 1 dag pr. uke Prøve ut treningskontakter, individuelt/grupper der brukerne bor. Fysisk aktivitet på Skoglund Gå tur ved samtaler Øke deltagelse i det eksisterende organisasjonsliv Fysak - koordinator Turløyper i nærmiljøet Individuell nettverks-kartlegging/nettverksmøte Nettverksmøter Økt fokus og tilrettelegging på alle nivåer i kommunens arbeid. Tiltak både overfor foreldre og barn. Gruppetilbud. Støttekontakter. Ta initiativ til og støtte					

Tiltak/tjenester (1000 kr og i årsverk)	Vedtatt budsjett 2008	2009	2010	2011	2012
kultur og fritidsaktiviteter <i>Kap. 7 Samarbeid med kommuner i Valdres og med spesialisttjenester</i> Samarbeid om planlegging og tilrettelegging av tiltak for den enkelte, også barn og unge. Utvikle behandlingstilbud som er lett tilgjengelige som akuttenger og amb. Team/ Nettverksmøter Felles rutiner og samhandling for barn som pårørende Utrede mulige regionale tilbud, Nettverksmøter som arena for samhandling Veiledning Kompetanseheving Gjensidig tilbakemelding Faste møtearenaer. Intensjonsavtaler <i>Kap. 8 Hjelp i kriser -selvmordsforebyggende arbeid</i> Kriseteam Kriseplan i barnehager og skoler, revideres v /behov Informasjon til aktuelle instanser innad og utad Tilbud via eksisterende tjenester evt. Henvise til spesialisthelsetj. For eksempel amb. team Kompetanseheving Samarbeid team Gjøvik Informasjon til befolkningen					
Tiltak for barn og unge <i>Kap. 9 Barn og unge og deres familier</i> Lavterskeltilbud, "være der de er" Tidlig intervensjon Videre henvisning Nærere samarbeid hjem, skole/barnehage og hjelpeinstanser Samordne tiltakene fra ulike tjenester Nettverks/familiemøte som samhandlingsarena Ta initiativ for å bedre samarbeid med spesialisthelsetjenesten og i kommunen om bistand Individuell plan og ansvarsgrupper Stilling v/helsestasjonen, helsesøster m/ videreutd. i forebyggende psykososialt arbeid blant barn og ungdom . 75 % Ny: 50% + Omdisponere 25% still. fra ungdomskontaktstilling 2007 (viderføres) Stilling for Høgskoleutd.ungdoms-kontakt v/psyk. Helsearb. Psykososialt arb. 75% 2007 (videreføres) At alle instanser melder fra til barnevernet At barnevernet i samarbeid med andre instanser gir tilbud både til barn/unge og foreldrene Spesialisthelsetjeneste og kommunale tjenester samarbeider om rutiner og tiltak. Ta ansvar for familiesamtaler, trekke inn andre instanser, avlaste barn, tiltak for familien	760	779	798	818	838

Tiltak/tjenester (1000 kr og i årsverk)	Vedtatt budsjett 2008	2009	2010	2011	2012
Sum 1000 kr	3252	3403	3479	3558	3638
Herav øremerkede tilskudd over Opptrappingsplanen	2965				
Sum årsverk	6,8	6,8	6,8	6,8	6,8
Herav årsverk finansiert gjennom øremerkede tilskudd	5,75				

5 ØKONOMIPLANENS TILTAKSDEL.

5.1 Hovedkommentar.

Kommunens driftsbudsjett er lagt opp med stramme rammer. Investeringene bør begrenses, men det er nødvendig å videreføre påbegynte tiltak, og enkelte tiltak vil gi innsparinger eller inntjening i driften (eksempelvis servicetorg, Tingvolltoppen).

Årsbudsjett 2009 er basisår for denne økonomiplanen. Handlefriheten bedres gradvis under forutsetning av at kommunestyrets vedtak i juni 2008 følges opp i driftstilpasningsprosessen. Overføringene fra staten og skatt er de helt sentrale inntektspostene, og utviklingen her må være avgjørende for kommunens ambisjonsnivå. Overføringene gjennom inntektssystemet er lite forutsigbare, ettersom det stadig er endringer i kriteriene for beregning samtidig som tidligere øremerkede midler etter hvert går inn i rammetilskuddet. Fram til og med 2005 har vi hatt en årlig nedtrapping i rammetilskuddet som følge av "Rattsø-utvalgets" innstilling i 2000-2001. Dette er nå endret, og det legges til grunn en forventning om vekst i rammeoverføringene i økonomiplanperioden. Foreløpig får vi ingen gevinst av distriktskommunetilskuddet som innføres i 2009, fordi det er under 3.200 innbyggere i kommunen. Men det tidligere småkommunetilskuddet er endret, slik at også kommuner med antall innbyggere mellom 3.000 og 3.200 får full uttelling av dette.

Nye låneopptak er forsøkt begrenset i økonomiplanperioden, for etter hvert å bringe lånegjelden ned på et lavere nivå.

Rådmannen fremmer ingen nye prosjekter i driftsbudsjettet i perioden utover gjeldende rammer/handlingsplaner. Handlingsplan for psykiatri følges opp i tråd med tidligere gitte tilskudd, jfr. eget kapittel. Eventuell ny driftsvirksomhet må ellers baseres på omdisponering av eksisterende ressurser.

Økonomiplanen for 2009 - 2012 er ført i løpende priser med årsbudsjett 2009 som basis.

Økonomiplanen og årsbudsjettet bygger på samtidig vurderte forutsetninger og må sammenholdes ved behandlingen. De enkelte prosjekter er beskrevet i det videre, beløpene her er angitt i faste priser.

5.2 Sentraladministrasjonen.

Bygningsmessig tilpasning av Tingvoll, videreutvikling av felles IKT-satsing i Valdres og bredbåndutbygging er tatt inn i økonomiplanen.

Nye tiltak - investering:

Prosjektnavn : Bygningsmessig tilpasning Tingvoll
Prosjekt nr : 01300
Periode : 2009
Kostnadsramme : Kr 1.145.000
Finansiering : Lånemidler kr 1.145.000

Prosjektnavn : Felles IKT Valdres
Prosjekt nr : 01400
Periode : 2009 - 2012
Kostnadsramme : Kr 918.000
Finansiering : Driftsmidler kr 718.000
 Lånemidler kr 200.000

Prosjektnavn : Bredbåndutbygging
Prosjekt nr : 01900
Periode : 2009
Kostnadsramme : Kr 300.000
Finansiering : Lånemidler kr 300.000

5.3 Barnehage/skole.

Renovering ved Sør-Aurdal ungdomsskole (C-blokk), IKT-plan for skolene, installering av heis ved Bagn skule og solskjerming ved Sør-Aurdal ungdomsskole er prosjekter som er tatt inn i økonomiplanen.

Nye tiltak - investering:

Prosjektnavn : SAUS, renovering
Prosjekt nr : 02000
Periode : 2009 - 2010
Kostnadsramme : Kr 6.740.000
Finansiering : Driftsmidler kr 900.000
 Lånemidler kr 5.840.000

Prosjektnavn : Solskjerming SAUS
Prosjekt nr : 02003
Periode : 2010
Kostnadsramme : Kr 225.000
Finansiering : Lånemidler kr 225.000

Prosjektnavn : IKT-plan skolene
Prosjekt nr : 02610
Periode : 2009 - 2012
Kostnadsramme : Kr 650.000
Finansiering : Driftsmidler kr 650.000

Prosjektnavn	:	Bagn skule, heis	
Prosjekt nr	:	02800	
Periode	:	2009	
Kostnadsramme	:	Kr 650.000	
Finansiering	:	Lånemidler	kr 650.000

5.4 Helse/sosial.

Utvidelse av verkstedet ved Tingvolltoppen er prosjekt som er tatt inn i økonomiplanen.

Nye tiltak - investering:

Prosjektnavn	:	Tingvolltoppen, utvidelse av verksted	
Prosjekt nr	:	03800	
Periode	:	2009	
Kostnadsramme	:	Kr 3.000.000	
Finansiering	:	Driftsmidler	kr 400.000
		Lånemidler	kr 2.600.000

5.5 Plan/næring/utbygging.

Det er fortsatt store utfordringer på teknisk område i årene som kommer.

Geodataplan omfatter GEOVEKST prosjekt for det arealet i kommunen som gjenstår (tidligere gjennomført for Hedalsfjella, Bagn vestås, Hedalen og Begnadalen opp til Muggedalen).

Opprustning av Gulsrud vannverk og nytt vannverk i Hedalen planlegges gjennomført i 2009. Videre tiltak på vannverkene, eksempelvis utbedring av vannverkene Tollefsrud og Leirskogen planlegges i 2010.

Gjennomføring av planlagte trafiksikkerhetstiltak i Begnadalen, Bagn og Hedalen – samt nytt tiltak i Reinli – videreføres i 2009.

I hovedplan for vannforsyning som er vedtatt av kommunestyret er det en prioritert tiltaksplan. De avsatte beløp skal nyttes til å gjennomføre tiltak i hovedplanen, tiltak som vi forutsetter at må gjennomføres for at vannverkene skal kunne godkjennes, og etablering av internkontrollsystemer.

I hovedplan for avløp som er vedtatt av kommunestyret er det en prioritert tiltaksplan. Tiltakene gjelder både utbedringer, bedre overvåking og etablering av internkontrollsystemer. Det er foreslått bevilgninger til diverse tiltak i 2011.

Brannforebygging ved kommunale bygninger foreslås gjennomført i 2009.

Nye tiltak - investering:

Prosjektnavn	:	Geodataplan	
Prosjekt nr	:	05000	
Periode	:	2009 - 2012	
Kostnadsramme	:	Kr 1.000.000	
Finansiering	:	Driftsmidler	kr 250.000
		Lånemidler	kr 750.000
Prosjektnavn	:	Hedalen vannverk	
Prosjekt nr	:	05110	
Periode	:	2009	
Kostnadsramme	:	Kr 2.500.000	
Finansiering	:	Lånemidler	kr 2.500.000
Prosjektnavn	:	Avløp, hovedplan	
Prosjekt nr	:	05120	
Periode	:	2009 – 2012	
Kostnadsramme	:	Kr 1.350.000	
Finansiering	:	Lånemidler	kr 1.350.000
Prosjektnavn	:	Vann, hovedplan, inkl. internkontroll	
Prosjekt nr	:	05700	
Periode	:	2009 - 2010	
Kostnadsramme	:	Kr 660.000	
Finansiering	:	Lånemidler	kr 660.000
Prosjektnavn	:	Trafikksikkerhetsplan	
Prosjekt nr	:	05900	
Periode	:	2009	
Kostnadsramme	:	Kr 1.675.000	
Finansiering	:	Lånemidler	kr 1.675.000
Prosjektnavn	:	Brannforebygging	
Prosjekt nr	:	05910	
Periode	:	2009	
Kostnadsramme	:	Kr 800.000	
Finansiering	:	Driftsmidler	kr 800.000

5.6 Samlet oversikt over nye tiltak

Investeringsprosjekter (1.000 kr.)	2009	2010	2011	2012
01300 Bygningsmessig tilpasning Tingvoll	1.145			
01400 Felles IKT Valdres	618	100	100	100
01900 Bredbåndutbygging	300			
02000 SAUS, renovering	240	6.500		
02003 Solskjerming SAUS		225		
02610 IKT-plan skolene	350	100	100	100
02800 Bagn skule, heis	650			
03800 Tingvolltoppen, utvidelse verksted	3.000			
05000 Geodataplan	250	250	250	250
05110 Hedalen vannverk	2.500			
05120 Avløp, hovedplan	300	600	200	250
05700 Vann, hovedplan, inkl. internkontroll	100	560		
05900 Trafikksikkerhetsplan	1.675			
05910 Brannforebygging	800			
Sum brutto:	11.928	8.335	650	700

Driftskonsekvenser i form av renter og avdrag er innarbeidet i endelig økonomiplan, se kap. 6.

5.7 Finansiering.

Investeringenes finansiering pr år:

Finansieringskilde	2009	2010	2011	2012
Tilskudd				
Driftsmidler	2.168.000	1.000.000	100.000	450.000
Fondsmidler				
Lånemidler	9.760.000	7.335.000	550.000	250.000
Salg eiendom				
Sum:	11.928.000	8.335.000	650.000	700.000

Investeringenes finansiering samlet:

Finansieringskilde	Kroner:	Andel (%)
Tilskudd	0	0,00
Driftsmidler	3.718.000	17,20
Fondsmidler	0	0,00
Lånemidler	17.895.000	82,80
Salg av fast eiendom	0	0,00
Totalinvestering:	21.613.000	100,00

5.8 Utvikling av rente- og avdragsbelastning.

Av tabellen nedenfor fremgår utviklingen av renter og avdrag i økonomiplanperioden. Tabellen viser utviklingen etter at det er tatt hensyn til nye lån som tas opp i denne økonomiplanen.

En ser at budsjettbelastningen er størst i 2011. Etter hvert som lånegjelden har økt i forhold til kommunens ulike innskudd er en blitt mer sårbar for rentesvingninger enn tidligere.

Oversikt over renter og avdrag:	2009	2010	2011	2012
Renteutgifter	7 860 000	8 255 000	8 393 000	8 078 000
Avdrag	5 150 000	5 227 000	5 399 000	5 528 000
Sum	13 010 000	13 482 000	13 792 000	13 606 000

En del av de lånene som er tatt opp er knyttet til ordninger der renter og avdrag til en viss grad blir kompensert gjennom statlige tilskudd. Når dette legges inn i samme tabell som over vil en kunne illustrere hvilken virkning kompensasjonen får direkte i forhold til rente- og avdragsbelastningen, selv om kompensasjonsbeløpene er tatt inn i driften utenom selve rente- og avdragsbelastningen:

Oversikt over renter og avdrag:	2009	2010	2011	2012
Renteutgifter	7 860 000	8 255 000	8 393 000	8 078 000
Avdrag	5 150 000	5 227 000	5 399 000	5 528 000
Sum	13 010 000	13 482 000	13 792 000	13 606 000
Kompensasjon	4 706 000	4 598 000	4 475 000	4 328 000
Netto	8 304 000	8 884 000	9 317 000	9 278 000

6 ENDELIG BUDSJETTOVERSIKT (drift)

Sør-Aurdal kommune
Økonomiplan 2009-2012

ENDELIG ØKONOMIPLAN

Tekst	Regnskap		Budsjett			
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Driftsinntekter						
Brukerbetalinger	-8 229 782	-8 221 000	-8 261 000	-8 509 000	-8 764 000	-9 027 000
Andre salgs- og leieinntekter	-18 303 235	-17 913 000	-18 066 000	-18 608 000	-19 166 000	-19 741 000
Overføringer med krav til motytelse	-33 075 301	-29 298 000	-24 848 000	-25 593 000	-26 361 000	-27 152 000
Rammetilskudd	-61 153 035	-62 346 000	-81 129 000	-84 791 000	-88 107 000	-91 541 000
Andre statlige overføringer	-9 855 420	-6 441 000	-8 032 000	-8 273 000	-8 521 000	-8 777 000
Andre overføringer	-792 694	-326 000	-354 000	-365 000	-376 000	-387 000
Inntekts- og formuesskatt	-55 707 509	-60 553 000	-61 301 000	-63 814 000	-66 430 000	-69 154 000
Eiendomsskatt	-6 352 925	-7 476 000	-6 526 000	-7 266 000	-8 090 000	-9 007 000
Andre direkte og indirekte skatter	-691 030	-682 000	-691 000	-691 000	-691 000	-691 000
Sum driftsinntekter	-194 160 931	-193 256 000	-209 208 000	-217 910 000	-226 506 000	-235 477 000
Driftsutgifter						
Lønnsutgifter	116 201 290	117 419 000	126 120 000	127 806 000	129 576 000	136 055 000
Sosiale utgifter	20 784 136	22 724 000	21 746 000	21 678 000	21 607 000	22 687 000
Kjøp av varer og tj., inngår i komm. tj.prod.	31 819 802	23 797 000	23 864 000	27 249 000	33 302 000	34 468 000
Kjøp av tjenester, erstatter komm. tj.prod.	12 835 613	12 587 000	13 509 000	13 982 000	14 471 000	14 977 000
Overføringer	13 463 429	7 499 000	7 503 000	7 503 000	7 503 000	7 503 000
Avskrivninger	6 753 774	6 754 000	7 385 000	7 385 000	7 385 000	7 385 000
Fordeelte utgifter	-1 671 584	-85 000	-57 000	-57 000	-57 000	-57 000
Sum driftsutgifter	200 186 460	190 695 000	200 070 000	205 546 000	213 787 000	223 018 000
Brutto driftsresultat	6 025 529	-2 561 000	-9 138 000	-12 364 000	-12 719 000	-12 459 000
Finansinntekter						
Renteinntekter og utbytte	-1 297 707	-2 378 000	-1 500 000	-1 101 000	-1 029 000	-1 369 000
Mottatte avdrag på utlån	-30 096	-30 000	-30 000	-30 000	-30 000	-30 000
Sum eksterne finansinntekter	-1 327 803	-2 408 000	-1 530 000	-1 131 000	-1 059 000	-1 399 000
Finansutgifter						
Renteutgifter og låneomkostninger	5 559 139	6 648 000	7 860 000	8 255 000	8 393 000	8 078 000
Avdrag på lån	4 810 569	4 980 000	5 150 000	5 227 000	5 399 000	5 528 000
Utlån	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Sum eksterne finansutgifter	10 399 708	11 658 000	13 040 000	13 512 000	13 822 000	13 636 000
Resultat eksterne finansransaksjoner	9 071 905	9 250 000	11 510 000	12 381 000	12 763 000	12 237 000
Motpost avskrivninger	-6 753 774	-6 754 000	-7 385 000	-7 385 000	-7 385 000	-7 385 000
Netto driftsresultat	8 343 660	-65 000	-5 013 000	-7 368 000	-7 341 000	-7 607 000
Interne finansransaksjoner						
Bruk av tidl. års regnsk.m. mindreforbruk	-3 847 347	-	-	-	-	-
Bruk av disposisjonsfond	-2 536 369	-682 000	-415 000	-	-	-
Bruk av bundne fond	-1 491 134	-1 283 000	-2 431 000	-1 163 000	-1 163 000	-1 163 000
Bruk av likviditetsreserve	-	-	-	-	-	-
Sum bruk av avsetninger	-7 874 851	-1 965 000	-2 846 000	-1 163 000	-1 163 000	-1 163 000
Overført til investeringsbudsjettet	89 675	1 277 000	2 592 000	1 424 000	524 000	874 000
Avsatt til dekn. av tidl. års regnsk.m. merforbr.	-	-	3 755 000	5 400 000	-	-
Avsatt til disposisjonsfond	-	40 000	627 000	985 000	7 258 000	7 174 000
Avsatt til bundne fond	3 196 863	713 000	885 000	722 000	722 000	722 000
Avsatt til likviditetsreserven	-	-	-	-	-	-
Sum avsetninger	3 286 538	2 030 000	7 859 000	8 531 000	8 504 000	8 770 000
Regnskapsmessig mindreforbruk	-	-	-	-	-	-
Regnskapsmessig merforbruk	-3 755 348	-	-	-	-	-
Resultat etter interne finansransaksjoner	0	-	-	-	-	-

